

BM Sürdürülebilir Kalkınma Ajansı 2016'da yürürlüğe giren ve 15 yıl politika olarak izleyecekleri 17 hedef yayımladı:

Daha iyi ve sürdürülebilir dünya için:

1) **YOKSULLUĞA SON** : Yoksulluğun her biçiminin ortadan kaldırılması günümüzde insanlığın karşı karşıya olduğu en büyük sorun olmaya devam ediyor. Aşırı yoksulluk içinde yaşayan insanların sayısı 1990 ile 2015 arasında 1,9 milyardan 836 milyona düşmek suretiyle, yarıdan fazla azalmış olsa da, hala çok sayıda insan en temel insani gereksinimlerini karşılama savaşı vermektedir.

2) **AÇLIĞA SON** : 2014 yılı itibarıyla, genellikle çevrenin bozulması, kuraklık ve biyo-çeşitliliğin kaybının doğrudan sonucu olarak, 795 milyon insanın sürekli biçimde yetersiz beslendiği tahmin ediliyor. Beş yaşın altında 90 milyonu aşkın çocuk ise gerekli vücut ağırlığının tehlikeli düzeyde altındadır. Öte yandan, Afrika'da her dört insandan biri açtır. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, 2030 yılına kadar açlık ve yetersiz beslenmenin her biçimini sona erdirmeyi, başta çocuklar olmak üzere tüm insanların yıl boyunca yeterli besine sahip olmasını hedefliyor. Amaçlar, küçük çiftçilerin desteklenmesi ve arazi, teknoloji ve piyasalara eşit erişimlerini destekleyen sürdürülebilir tarım uygulamalarının teşvik edilmesini kapsıyor. Aynı zamanda, tarımda verimliliği artırmak için altyapı ve teknolojiye yatırım yapılması alanında uluslararası işbirliğini gerektiriyor.

3) **SAĞLIKLI VE KALİTELİ YAŞAM** : Her yıl 6 milyondan fazla çocuk, beşinci yaş günlerini göremeden ölüyor. Her gün 16 bin çocuk ise, kızamık ve verem gibi önlenabilir hastalıklardan ölüyor. Her gün yüzlerce kadın, hamilelik veya doğumla bağlantılı komplikasyonlar nedeniyle yaşamını yitiriyor. Kırsal kesimlerde, doğumların yalnız %56'sına vasıflı profesyoneller hizmet veriyor. AIDS günümüzde, halen ağır HIV salgını pençesinde kıvranan Sahraaltı Afrika'da ergen yaştakilerin bir numaralı ölüm nedenidir.

4) **NİTELİKLİ EĞİTİM** : Herkes için kapsayıcı ve nitelikli eğitimin başarılması, eğitimin sürdürülebilir kalkınma için en güçlü ve denenmiş araçlardan biri olduğuna dair inancı yeniden vurguluyor. Bu hedef, 2030 yılına kadar tüm kız ve erkek çocuklarının ücretsiz ilköğretim ve ortaöğretimi tamamlamasını sağlayacaktır. Ayrıca, uygun maliyetli mesleki eğitime eşit erişim sağlamayı, toplumsal cinsiyet ve varlık eşitsizliklerini ortadan kaldırmayı, nitelikli yükseköğretime herkesin erişmesini sağlamayı da hedefliyor.

5) **TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ** : Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, bu başarıların üzerine inşa ederek, kadınlar ve kız çocuklarına karşı ayrımcılığı her yerde ortadan kaldırmayı hedefliyor. Bazı bölgelerde işgücü piyasasında hala büyük eşitsizlikler var, kadınlar hala işe eşit erişime sahip değiller. Cinsel şiddet ve istismar, ücretsiz bakım ve ev işlerinin eşitsiz bölüşümü ve kamu görevlerinde ayrımcılık hala büyük engel teşkil ediyor. Bu hedefin gerçekleştirilmesi için, kadınların arazi ve mülk gibi ekonomik kaynaklar üzerinde eşit haklara sahip olmasını sağlamak hayati önem taşıyan bir hedeftir.

6) **TEMİZ SU VE SANİTASYON** : 2011 yılında 41 ülke su sıkıntısı yaşamıştır; bunların 10'unda yenilenebilir temiz su kaynakları tükenmek üzeredir ve artık alternatif kaynakları kullanmak zorundalar. Artan kuraklık ve çölleşme nedeniyle bu trendler daha da kötüye gitmektedir. 2050 yılına kadar, her dört insandan en az birinin, sık sık yaşanan su sıkıntısından etkileneceği tahmin ediliyor.

7) **ERİŞİLEBİLİR VE TEMİZ ENERJİ** : 2030 yılına kadar erişilebilir enerjiye herkesin kavuşmasını sağlamak için güneş, rüzgar ve termal gibi temiz enerji kaynaklarına yatırım yapmak gerekiyor. Daha geniş bir teknoloji yelpazesi için maliyet-etkin standartların benimsenmesi de, binalar ve sanayide elektrik tüketimini dünya genelinde %14 oranında azaltabilir. Gelişmekte olan ülkelerin tümünde temiz enerji sağlayacak altyapının genişletilmesi ve teknolojinin yükseltilmesi, hem büyümeyi teşvik edebilecek hem de çevreye katkıda bulunabilecek kritik önem taşıyan bir hedeftir.

8) **İNSANA YAKIŞIR İŞ VE BÜYÜME** : 2008 yılındaki ekonomik kriz ve küresel durgunluğun kalıcı etkilerine rağmen, aşırı yoksulluk içindeki işçi sayısı son 25 yılda büyük ölçüde azalmıştır. Gelişmekte olan ülkelerde orta sınıf, toplam istihdamın artık %34'ten fazlasını oluşturuyor; bu rakam, 1991 ile 2015 arasında neredeyse üçe katlanmıştır. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, sürdürülebilir ekonomik büyüme, daha yüksek verimlilik düzeyleri ve teknolojik yenilikleri teşvik ediyor. Girişimcilik ve iş imkanlarının teşvik edilmesi bunun anahtarıdır; zorla çalıştırma, kölelik ve insan ticaretini ortadan kaldırmanın anahtarı da etkin önlemlerdir.

9) **SANAYİ, YENİLİKÇİLİK VE ALTYAPI** : Teknolojik ilerleme, yeni iş imkanları yaratma ve enerji verimliliğini artırma gibi ekonomik ve çevresel sorunlara kalıcı çözümler bulmanın anahtarıdır. Sürdürülebilir endüstrilerin desteklenmesi ve bilimsel araştırma ve yeniliğe yatırım yapılması, sürdürülebilir kalkınmayı mümkün kılan önemli yollardır. Dünyada İnternet erişimine sahip olmayan 4 milyardan fazla insan vardır; ayrıca bunların %90'ı gelişmekte olan ülkelerdedir. Bilgi ve birikime eşit erişimi sağlamanın yanı sıra yenilik ve girişimciliği geliştirme açısından, dijital eşitsizliği gidermek kritik önem taşıyor.

10) **EŞİTSİZLİKLERİN AZALTILMASI** : Gelir eşitsizliğinin artıyor olduğu, en zengin %10'luk kitlenin, toplam küresel gelirin %40'ını elde ettiği kanıtlanmıştır. En yoksul %10'luk dilim ise, küresel gelirden yalnız %2 ila 7 arasında pay alıyor. Nüfus artışını da dikkate aldığımızda, gelişmekte olan ülkelerde eşitsizlik %11 oranında büyümüştür. Büyüyen eşitsizliklerin giderilmesi için, en düşük gelirli %10'u güçlendiren, cinsiyet, ırk ve etnik kökene bakmaksızın herkesin ekonomik katılımını destekleyen sağlam politikaların benimsenmesi zorunludur. Gelir eşitsizliği, küresel çözümler isteyen küresel bir sorundur. Çözüm, mali piyasalar ve kurumların düzenlenmesi ve izlenmesini iyileştirmeyi, kalkınma yardımları ve doğrudan yabancı yatırımları en çok ihtiyaç duyulan bölgelere yönlendirmeyi içerir. İnsanların güven içinde göç ve hareket etmesini sağlamak da, büyüyen eşitsizliğin azaltılmasında önemlidir.

11) **SÜRDÜRÜLEBİLİR ŞEHİR VE TOPLULUKLAR** : Gelişmekte olan ülkelerde kentlerin hızlı büyümesi ve kırsaldan kente göçün artışı, mega-kentlerin sayısında büyük artışa yol açmıştır.

1990 yılında nüfusu 10 milyon veya fazla olan mega-kent sayısı 10 idi. 2014'te ise artık toplamda 453 milyon insanı barındıran 28 mega-kent bulunuyor. Aşırı yoksulluk genellikle kentsel alanlarda yoğunlaşıyor; ulusal ve yerel yönetimler, bu alanlarda artan nüfusu barındırmak için çaba veriyor. Kentleri güvenli ve sürdürülebilir kılmak demek, güvenli ve erişilebilir konut sağlamak, gecekonduları dönüştürmek anlamına gelir. Ayrıca, toplu taşımacılığa yatırım yapmak, kamusal yeşil alanlar yaratmak, kentsel planlama ve yönetimi hem katılımcı hem de kapsayıcı olacak şekilde iyileştirmek anlamına da gelir.

12) SORUMLU ÜRETİM VE TÜKETİM : Ekonomik büyüme ve sürdürülebilir kalkınmayı başarmak için, malları ve kaynakları üretme ve tüketme biçimlerimizi değiştirmek suretiyle ekolojik ayak izimizi derhal azaltmamız gerekiyor. Dünya genelinde en büyük su tüketicisi tarımdır ve tarımsal sulama, insanların kullandığı tüm taze suyun yaklaşık %70'ini buluyor. Ortak doğal kaynaklarımızın verimli yönetimi ve zehirli atık ve kirleticileri bertaraf etme biçimimiz de bu amaca ulaşmada önemli hedeflerdir. Endüstriler, işletmeler ve tüketicileri geri dönüştürme ve atıkları azaltmaya teşvik etmek de, gelişmekte olan ülkelerin 2030 yılına kadar daha sürdürülebilir tüketim örüntülerini benimsemeye teşvik etmekle eşit derecede önemlidir. Bunun yapılması, gıda güvenliğini artırabilir ve kaynakları daha verimli kullanan ekonomiye doğru geçişi sağlayabilir.

13) İKLİM EYLEMİ : Dünya üzerinde iklim değişikliğinin ağır etkilerini bizzat yaşamayan tek ülke yoktur. Sera gazı emisyonları atmaya devam ediyor ve şu anda, 1990 yılındaki düzeye göre %50 artmış durumdadır. Doğu Avrupa ve Orta Asya, büyük sera gazı emisyonu üreticileri değiller; ancak iklim değişikliğinin sonuçlarından orantısız biçimde zarar görüyorlar. Batı Balkanlardaki sel felaketi binlerce evi yıkmış ve insanları yerinden etmiştir. Bölge genelinde insanlar sera gazı emisyonlarını düşürmek, can kurtarmak ve toplumların düze çıkmasına yardımcı olmak için seferber olmuş durumdadır. Hırvatistan'ın başkenti, 2050 yılına kadar sıfır karbonlu şehir olacağını vadedmiştir.

14) SUDAKİ YAŞAM : Okyanuslar ayrıca, insanların ürettiği karbon dioksitin yaklaşık %30'unu da emiyor; sanayi devriminin başlangıcından bu yana, okyanus asitlenmesinde %26 artış görüyoruz. Büyük kısmı karada yerleşik kaynaklardan gelen deniz kirliliği ise kaygı verici düzeylere ulaşmıştır; okyanusun her kilometre karesinde ortalama 13 bin parça plastik atık bulunuyor. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, deniz ve kıyı eko-sistemlerini sürdürülebilir biçimde yönetmeyi, kirlenmeden korumayı ve ayrıca okyanus asitlenmesinin etkilerini ele almayı hedefliyor.

15) KARASAL YAŞAM : Günümüzde, bugüne kadar eşine benzerine rastlanmamış ölçekte toprak bozulmasına tanık oluyoruz; ekilebilir arazilerin kaybı, tarihsel oranların 30 ila 35 misline ulaşmıştır. Kuraklık ve çölleşme de her yıl artıyor, dünya genelinde 12 milyon hektarın kaybına yol açıyor ve yoksul toplumlara etkiliyor. Bilinen 8.300 hayvan ırkının %8'inin soyu tükenmiş, %22'si ise soyunun tükenmesi tehlikesiyle karşı karşıyadır. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, 2020 yılına kadar ormanlar, sulak alanlar, kurak alanlar ve dağlar gibi karasal eko-sistemleri korumayı ve eski haline getirmeyi hedefliyor.

16) **BARIŞ, ADALET VE GÜÇLÜ KURUMLAR** : Yüksek şiddette silahlı çatışma ve güvensizlik, ülkenin kalkınması üzerinde yıkıcı etkiye sahiptir; ekonomik büyümeyi etkiler ve çoğunlukla nesiller boyu sürebilen haksızlıklar yaratır. Çatışmanın olduğu veya hukukun üstünlüğünün olmadığı yerlerde cinsel şiddet, suç, istismar ve işkence de yaygındır; ve ülkeler, en çok risk altında olanları korumak için önlem almak zorundadır. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, şiddetin her biçimini önemli ölçüde azaltmayı, çatışma ve güvensizliğe kalıcı çözümler bulmak için hükümetler ve toplumlar ile birlikte çalışmayı hedefliyor.

17) **AMAÇLAR İÇİN ORTAKLIKLAR** : Dünyamız günümüzde, tüm zamanlardan daha fazla birbiriyle bağlantılı hale gelmiştir. Teknoloji ve bilgi birikimine erişimin artırılması, fikirleri paylaşma ve yeniliği desteklemede önemli bir yöntemdir. Gelişmekte olan ülkelerin borçlarını yönetmelerine yardım edecek politikaların koordine edilmesi ve en az gelişmiş ülkelere yatırımların teşvik edilmesi, sürdürülebilir büyüme ve kalkınmanın başarılmasında hayati önem taşıyor. Amaçlar, tüm amaçları başarmak üzere ulusal planları desteklemek suretiyle Kuzey-Güney ve Güney-Güney işbirliğini artırma amacını güdüyor.

<https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals.html>